

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

14 päivänä marraskuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Maksukyvyttömyysmenettelyt – Asetus (EY) N:o 1346/2000 – 3 artiklan 1 kohta – Kansainvälinen toimivalta – Takaisinsaantikanne – Jäsenvaltion, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, tuomioistuinten yksinomainen toimivalta

Asiassa C-296/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Varhoven kasatsionen sad (ylin tuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 12.5.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.5.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Wiemer & Trachte GmbH, selvitystilassa,

vastaan

Zhan Oved Tadzher,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: seitsemännen jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari), C. Lycourgos, E. Juhász ja C. Vajda,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.5.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Wiemer & Trachte GmbH, edustajinaan A. Ganev, S. Simeonov ja V. Bozhilov, advokati,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään M. Wilderspin, G. Koleva ja M. Heller,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.6.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL 2000, L 160, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan, 18 artiklan 2 kohdan sekä 21 ja 24 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat selvitystilassa oleva yhtiö Wiemer & Trachte GmbH ja Zhan Oved Tadzher ja jossa on kyse viimeksi mainitulle Wiemer & Trachten pankkitililtä ilman väliaikaisen selvittäjän suostumusta maksetun rahamäärän palauttamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 1346/2000

- 3 Asetuksen N:o 1346/2000 2 ja 6–8 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Sisämarkkinoiden moitteeton toiminta edellyttää rajat ylittävien maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokasta ja tehollista toimintaa, ja tämän asetuksen antaminen on tarpeen, jotta saavutettaisiin kyseinen tavoite, joka kuuluu [EY:n] perustamissopimuksen 65 artiklassa tarkoitetun oikeudellisen yhteistyön alaan yksityisoikeudellisissa asioissa.

--

(6) Tässä asetuksessa olisi suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoitettava säätämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely ja tehdä päätöksiä, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti. Lisäksi tässä asetuksessa olisi säädettävä [niin ikään] mainitun periaatteen mukaisesti kyseisten päätösten tunnustamisesta ja sovellettavasta laista.

(7) Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan [27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32)] soveltamisalaan eivät kuulu maksukyvyttömyysmenettelyjen yhtiöiden tai muiden oikeushenkilöiden likvidaatioon liittyvät maksukyvyttömyysmenettelyt, oikeudelliset järjestelyt, akordi ja muut vastaavat menettelyt.

(8) Jotta saavutettaisiin rajat ylittäviä vaikutuksia omaavien maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokkuuden parantamistavoite, on tarpeen ja aiheellista, että tuomioistuimen toimivaltaa, päätösten tunnustamista ja sovellettavaa lakia tällä alalla koskevat säännökset sisällytettäisiin [Euroopan unionin] säädökseen, joka on velvoittava ja jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettavissa.”
- 4 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa velallisella on pääintressien keskus, on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn. Yhteisön ja muun oikeushenkilön pääintressien keskuksen katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka, jollei muuta näytetä.

2. Jos velallisen pääintressien keskus sijaitsee jäsenvaltiossa, muun jäsenvaltion tuomioistuin on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn vain, jos velallisella on toimipaikka tässä jäsenvaltiossa. Tällaisen menettelyn vaikutukset rajoittuvat viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa sijaitsevaan velallisen omaisuuteen.”

5 Mainitun asetuksen 16 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista koskeva päätös, jonka on tehnyt 3 artiklan mukaan toimivaltainen jäsenvaltion tuomioistuin, on tunnustettava kaikissa muissa jäsenvaltioissa siitä alkaen, kun päätöstä on noudatettava menettelyn aloitusvaltiossa.

– –”

6 Saman asetuksen 18 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Selvittäjä, jonka 3 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltainen tuomioistuin on määrännyt, voi käyttää toisessa jäsenvaltiossa kaikkia niitä toimivaltuuksia, joita hänellä on menettelyn aloitusvaltion lain mukaan, niin kauan kuin siellä ei ole aloitettu toista maksukyvyttömyysmenettelyä tai annettu toista maksukyvyttömyysmenettelyä koskevan hakemuksen perusteella toimivaltuuksien käytön estävää turvaamista koskevaa toimenpidettä. Hän voi erityisesti siirtää velallisen omaisuutta sen sijaintivaltiosta, jollei 5 tai 7 artiklasta muuta johdu.

2. Selvittäjä, jonka 3 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltainen tuomioistuin on määrännyt, voi esittää toisessa jäsenvaltiossa vaatimuksia oikeudenkäynnissä tai muutoin sillä perusteella, että irtainta omaisuutta on siirretty maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen menettelyn aloitusvaltiosta tähän toiseen jäsenvaltioon. Hän voi myös vaatia oikeustoimen peräyttämistä, milloin se on velkojien edun mukaista.

– –”

7 Asetuksen N:o 1346/2000 21 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Selvittäjä voi vaatia, että toisessa jäsenvaltiossa julkaistaan kuulutus maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamispäätöksestä ja tarvittaessa selvittäjän määräämistä koskevasta päätöksestä siellä voimassa olevien julkaisemista koskevien säännösten mukaisesti. Tällaisesta kuulutuksesta on muun muassa käytävä ilmi, kenet on määrätty selvittäjäksi ja perustuuko toimivalta 3 artiklan 1 kohtaan vai 3 artiklan 2 kohtaan.

2. Jäsenvaltio, jonka alueella velallisella on toimipaikka, voi kuitenkin säätää julkaisemisen pakolliseksi. Tällöin selvittäjän taikka sen jäsenvaltion asianomaisen viranomaisen, jossa 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menettely on aloitettu, on huolehdittava julkaisemisesta.”

8 Puheena olevan asetuksen 24 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos joku on jäsenvaltiossa täyttänyt velvoitteen velalliselle, joka on toisessa jäsenvaltiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena, vaikka velvoite olisi ollut täytettävä tämän maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle, vapautuu hän velvoitteestaan, jos hän ei tiennyt menettelyn alkamisesta.

2. Jos velvoite on täytetty ennen kuin 21 artiklassa tarkoitettu kuulutus on julkaistu, katsotaan, jollei muuta näytetä, että velvoitteen täyttänyt osapuoli ei tiennyt menettelyn alkamisesta; jos sitoumus on täytetty kuulutuksen julkaisemisen jälkeen, katsotaan, jollei muuta näytetä, että hän tiesi menettelyn alkamisesta.”

9 Kyseisen asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sellaisen tuomioistuimen päätös, jonka päätös menettelyn aloittamisesta tunnustetaan 16 artiklan mukaisesti ja joka koskee maksukyvyttömyysmenettelyn kulkua tai päättämistä taikka tuomioistuimen hyväksymää sovintoa, on niin ikään tunnustettava ilman eri muodollisuuksia. – –

Mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, on sovellettava myös maksukyvyttömyysmenettelystä välittömästi johtuvaan ja siihen läheisesti liittyvään päätökseen, silloinkin kun sen on antanut muu tuomioistuin.

Mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, on sovellettava vastaavasti turvaamista koskevasta toimenpiteestä tehtyyn päätökseen, joka on annettu maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista koskevan hakemuksen tekemisen jälkeen.”

Asetus (EY) N:o 44/2001

- 10 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 1 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti asetusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin.

2. Asetusta ei sovelleta

--

b) konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin;

--”

Bulgarian oikeus

- 11 Kauppalain (Targovski zakon) 17 bis §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Ulkomaisen henkilön omistama sivuliike, joka on rekisteröity ja jolla on kotivaltionsa oikeuden mukaan oikeus harjoittaa elinkeinotoimintaa, merkitään kaupparekisteriin.

--

3. Rekisteriin kirjataan seuraavat tiedot:

--

3) tiedot, jotka ovat peräisin maksukyvyttömyysasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen antamista ratkaisuksista, jotka on kirjattu rekisteriin, johon ulkomainen henkilö on kirjattu, ja tarvittaessa 759 §:n 1 momentissa ja 760 §:n 3 momentissa tarkoitetuista ratkaisuksista;

--

5. Edellä 3 momentin 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettut tiedot voidaan kirjata myös viran puolesta sellaisen ilmoituksen perusteella, jonka on tehnyt Euroopan unionin jonkin muun jäsenvaltion rekisteri, johon ulkomainen henkilö on kirjattu, ja joka on vastaanotettu jäsenvaltioiden rekistereiden yhteenliittämijärjestelmän kautta.”

12 Kaupparekisterilain (Zakon za trgovskia register) 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kirjaamisesta, kirjaamisen poistamisesta ja julkaisemisesta voi ilmoittaa:

- 1) – – elinkeinonharjoittaja tai voittoa tavoittelematon oikeushenkilö
- 2) – – valtuutettu
- 3) – – laissa säädetyissä tapauksissa muu henkilö
- 4) – – asianajaja, jolla on virastossa edustamiseksi annettu nimenomainen valtuutus, joka on laadittu asianajajan ammatin harjoittamisesta annetussa laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 Wiemer & Trachte GmbH on rajavastuuoyhtiö, jonka kotipaikka on Dortmund (Saksa). Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) määräsi 10.5.2004 tekemällään päätöksellä Wiemer & Trachten Bulgariassa sijaitsevan sivuliikkeen merkittäväksi Bulgarian kaupparekisteriin.
- 14 Wiemer & Trachtia koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen yhteydessä Amtsgericht Dortmundin (Dortmundin alioikeus, Saksa) 3.4.2007 tekemällä päätöksellä määrättiin väliaikainen selvittäjä ja samalla määrättiin siitä, että yhtiön oikeustoimet ovat päteviä vain, jos tämä selvittäjä antaa niihin suostumuksen. Tämä ensimmäinen päätös merkittiin Saksan kaupparekisteriin 4.4.2007. Kyseisen tuomioistuimen 21.5.2007 tekemällä toisella päätöksellä, joka merkittiin mainittuun rekisteriin 24.5.2007, Wiemer & Trachtelle määrättiin yleinen omaisuuden disponointikielto. Saman tuomioistuimen 1.6.2007 antamalla kolmannella päätöksellä aloitettiin yhtiön omaisuutta koskeva maksukyvyttömyysmenettely. Tämä kolmas päätös merkittiin edellä mainittuun rekisteriin 5.6.2007.
- 15 Wiemer & Trachten pankkitililtä Obedinena Balgarska banka AD:ssä siirrettiin Wiemer & Trachten bulgarialaisen sivuliikkeen johtajan välityksellä Zhan Oved Tadzherin nimissä olevalle tilille 18.4.2007 2 149,30 euroa ”matkakuluina” ja 20.4.2007 40 000 euroa ”ennakkomaksuna yritystoimintaan liittyvistä menoista”.
- 16 Wiemer & Trachte nosti Sofiyski gradski sadissa (Sofian kaupungin alioikeus) Tadzheria vastaan kanteen, jossa se väitti, että nämä tilisiirrot eivät olleet päteviä, koska ne oli toteutettu maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen. Se vaati, että tämän tuomion 15 kohdassa mainitut summat laillisine korkoineen palautetaan maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena olevaan omaisuuteen.
- 17 Tadzher väitti, että Sofiyski gradski sad ei ollut toimivaltainen tutkimaan pääasiaa ja että koska ennakkomaksua yritystoimintaan liittyvistä menoista ei ollut käytetty, se oli palautettu Wiemer & Trachtelle 25.4.2007.
- 18 Sofiyski gradski sad ei hyväksynyt väitettä tuomioistuimen toimivallan puuttumisesta, eikä sitä hyväksynyt myöskään Apelativen sad (ylioikeus, Bulgaria) muutoksenhakuasteena. Varhoven kasatsionen sad (ylin tuomioistuin, Bulgaria) totesi 28.1.2013 antamallaan päätöksellä, että kassaatiovalitusta Apelativen sadin (ylioikeus) antamasta päätöksestä ei voitu ottaa tutkittavaksi ja että kyseinen päätös, jolla tunnustettiin Sofiyski gradski sadin toimivalta pääasian ratkaisemiseen, oli lainvoimainen.

- 19 Viimeksi mainittu tuomioistuin hyväksyi Wiemer & Trachten kanteen pääasian osalta. Tadzher valitti tästä ratkaisusta. Apelativen sad kumosi 26.7.2016 tämän ratkaisun ja hylkäsi tämän tuomion 15 kohdassa mainittujen määrien palauttamista koskevan vaatimuksen perusteettomana ja toteen näyttämättömänä.
- 20 Wiemer & Trachte teki tämän jälkeen Varhoven kasatsionen sadiin kassaatiovalituksen Apelativen sadin tuomiosta ja vetosi siihen, että asetuksen N:o 1346/2000 24 artiklaa ei voitu soveltaa pääasiaan ja että näin ollen Tadzher ei voinut väittää olleensa tietämätön Wiemer & Trachten kohdistuvan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta.
- 21 Tässä tilanteessa Varhoven kasatsionen sad päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko [asetuksen N:o 1346/2000] 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sen jäsenvaltion tuomioistuinten, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, toimivalta sellaista vastaajaa, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, vastaan nostetun maksukyvyttömyyteen perustuvan takaisinsaantikanteen osalta on yksinomainen, vai onko selvittäjällä asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa säädettyssä tapauksessa oikeus nostaa takaisinsaantikanne sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jonka alueella on vastaajan kotipaikka, jos selvittäjän takaisinsaantikanne perustuu toisessa jäsenvaltiossa tehtyyn irtainta omaisuutta koskevaan oikeustoimeen?”
- 2) Sovelletaanko [asetuksen N:o 1346/2000] 24 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä 1 kohdan kanssa, säädettyä vapautusta sellaiseen velalliselle olevan veloitteen täyttämiseen jäsenvaltiossa, jonka on suorittanut kyseisessä jäsenvaltiossa rekisteröidyn velallisyhtiön sivuliikkeen johtaja, jos veloitteen täyttämisaikana toisessa jäsenvaltiossa oli jätetty hakemus velallisen omaisuutta koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseksi ja oli määrätty väliaikainen selvittäjä muttei tehty vielä päätöstä maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta?
- 3) Voidaanko velalliselle olevaa veloitetta koskevaa [asetuksen N:o 1346/2000] 24 artiklan 1 kohtaa soveltaa rahamäärän maksamiseen velalliselle, jos velallisen alun perin tekemä kyseisen määrän siirtäminen veloitteen täyttäneelle osapuolelle on maksukyvyttömyystuomioistuimen kansallisen oikeuden nojalla pätemätön ja pätemättömyys on seurausta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta?
- 4) Voidaanko [asetuksen N:o 1346/2000] 24 artiklan 2 kohdan mukaista oletusta siitä, että veloitteen täyttänyt osapuoli ei tiennyt menettelyn alkamisesta, soveltaa, jos asetuksen 21 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä mainitut tahot eivät ole ryhtyneet tarvittaviin toimenpiteisiin varmistukseen niiden maksukyvyttömyystuomioistuimen päätösten, joissa määrättiin väliaikaisesta selvittäjästä ja siitä, että yhtiön oikeustoimet ovat päteviä vain, jos väliaikainen selvittäjä antaa suostumuksen niihin, kuuluttamisen sen jäsenvaltion rekisterissä, jonka alueella velallisella on sivuliike, jos jäsenvaltio, jossa on sivuliikkeen kotipaikka, säätää näiden päätösten pakollisesta kuuluttamisesta, vaikka se tunnustaa ne asetuksen 25 artiklan, luettuna yhdessä 16 artiklan kanssa, mukaisesti?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 22 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sen jäsenvaltion, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, tuomioistuimilla oleva toimivalta tutkia

- maksukyvyttömyyteen perustuva takaisinsaantikanne, joka on nostettu sellaista vastaajaa vastaan, jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa, on yksinomainen, vai voiko selvittäjä nostaa tällaisen takaisinsaantikanteen myös sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jonka alueella on vastaajan kotipaikka.
- 23 Asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdassa myönnetään sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jossa velallisella on pääntressien keskus, yksinomainen toimivalta aloittaa maksukyvyttömyyttä koskeva päämenettely (tuomio 15.12.2011, Rastelli Davide ja C., C-191/10, EU:C:2011:838, 27 kohta).
- 24 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt niiden kriteereiden määrittämisestä, joiden perusteella voidaan ratkaista, kuuluuko kanne mainitun säännöksen soveltamisalaan vai ei, että huomioon on otettava asetuksen N:o 1346/2000 kuudes perustelukappale, jonka mukaan asetuksessa olisi rajoitettava säätämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely ja tehdä päätöksiä, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyvät siihen läheisesti (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 20 kohta ja tuomio 19.4.2012, 2012, F-TEX, C-213/10, EU:C:2012:215, 26 kohta).
- 25 Unionin tuomioistuin on päättänyt tästä, että kun otetaan huomioon tämä kyseisessä perustelukappaleessa esitetty lainsäätäjän tarkoitus ja asetuksen N:o 1346/2000 tehokas vaikutus, asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä annetaan sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jolla on toimivalta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely, myös kansainvälinen toimivalta tutkia tästä menettelystä välittömästi johtuvat ja siihen läheisesti liittyvät kanteet (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 21 kohta ja tuomio 19.4.2012, 2012, F-TEX, C-213/10, EU:C:2012:215, 27 kohta).
- 26 Muun muassa näiden seikkojen perusteella unionin tuomioistuin on jo katsonut, että takaisinsaantikanteet, joiden tarkoituksena on lisätä maksukyvyttömyysmenettelyssä olevan yrityksen omaisuutta, kuuluvat tällaisten kanteiden luokkaan. Asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohtaa on täten tulkittava siten, että sen jäsenvaltion, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, tuomioistuimilla on toimivalta tutkia maksukyvyttömyyteen perustuva takaisinsaantikanne, joka on nostettu sellaista vastaajaa vastaan, jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa (tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 28 kohta).
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko tällainen kansainvälinen toimivalta yksinomainen vai onko se päinvastoin vaihtoehtoinen siten, että selvittäjä voi nostaa sen jäsenvaltion, jossa vastaajan kotipaikka on, tuomioistuimessa tällaisen takaisinsaantikanteen.
- 28 Tästä on todettava yhtäältä, että asetuksen N:o 1346/2000 seitsemännessä perustelukappaleessa täsmennetään, että tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen – joka on korvattu jäsenvaltioiden välisissä suhteissa Tanskan kuningaskuntaa lukuun ottamatta asetuksella N:o 44/2001 – soveltamisalaan eivät kuulu maksukyvyttömiä yhtiöiden tai muiden oikeushenkilöiden likvidaatioon liittyvät maksukyvyttömyysmenettelyt, oikeudelliset järjestelyt, akordi ja muut vastaavat menettelyt. Asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään toisaalta, että asetusta ei sovelleta ”konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin”.
- 29 Viimeksi mainittua asetusta ja asetusta N:o 1346/2000 on tulkittava siten, että kyseisissä säädöksissä vahvistettujen oikeussäätöjen päällekkäisyydet ja lainaukot vältetään. Kanteet, jotka on asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan suljettu viimeksi mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, kuuluvat siten asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan. Vastaavasti kanteet, jotka eivät kuulu asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, kuuluvat asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 9.11.2017, Tünkers France ja Tünkers Maschinenbau, C-641/16, EU:C:2017:847, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 30 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt tästä, että asetusta N:o 44/2001 on tarkoitus soveltaa kaikkiin siviili- ja kauppaoikeudellisiin asioihin lukuun ottamatta tiettyjä selkeästi määriteltyjä asioita ja että mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa suljetaan tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ainoastaan maksukyvyttömyysmenettelyistä välittömästi johtuvat ja siihen läheisesti liittyvät asiat, jotka kuuluvat asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 19.4.2012, F-Tex, C-213/10, EU:C:2012:215, 29 kohta).
- 31 Tästä seuraa, että näiden kummankin jäsenvaltioiden tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa koskevan asetuksen soveltamisalat ovat selvästi rajatut ja että kun takaisinsaantikanne johtuu välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyy siihen läheisesti, se kuuluu asetuksen N:o 1346/2000 eikä asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan.
- 32 On huomautettava, ettei asetuksessa N:o 1346/2000 ole kansainvälisen toimivallan osoittamiseksi mitään sääntöä, jonka perusteella sen jäsenvaltion, jossa vastaajan kotipaikka on, tuomioistuimilla olisi toimivalta ratkaista takaisinsaantikanteet, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyvät siihen läheisesti.
- 33 Unionin tuomioistuin on lisäksi jo todennut, että kaikkien välittömästi maksukyvyttömyyteen liittyvien kanteiden keskittäminen sellaisen jäsenvaltion, jolla on toimivalta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely, tuomioistuimiin on sopusoinnussa asetuksen N:o 1346/2000 toisessa ja kahdeksannessa perustelukappaleessa tarkoitettujen rajat ylittävien maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokkuuden ja nopeuden parantamista koskevan tavoitteen kanssa (tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 22 kohta).
- 34 On myös todettava, että mainitun asetuksen neljännen perustelukappaleen mukaan sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta on tarpeen välttää kannustamasta osapuolia siirtämään omaisuutta tai oikeudenkäyntejä jäsenvaltiosta toiseen edullisemman oikeusaseman saamiseksi (forum shopping) (tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 23 kohta).
- 35 Se mahdollisuus, että useat tuomioistuimet olisivat toimivaltaisista eri jäsenvaltioissa vireillä olevien takaisinsaantikanteiden osalta, merkitsisi tällaisen tavoitteen saavuttamisen vaikeutumista (tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 24 kohta).
- 36 Edellä esitetyistä seikoista seuraa, että asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla sen jäsenvaltion, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta ratkaista kanteet, jotka johtuvat välittömästi tästä menettelystä ja liittyvät siihen läheisesti, ja täten maksukyvyttömyyteen perustuvat takaisinsaantikanteet.
- 37 Tätä johtopäätöstä ei voida horjuttaa asiayhteydellä, johon asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohta kuuluu.
- 38 Mainitun asetuksen 18 artiklan 2 kohtaan ei ensinnäkään voida vedota sen kyseenalaistamiseksi, että saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta takaisinsaantikanteiden ratkaisemiseksi on yksinomaista.
- 39 Asetuksen N:o 1346/2000 18 artiklan 2 kohta nimittäin koskee yksinomaan erityistilannetta, jossa selvittäjä on määrätty asetuksen 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvassa menettelyssä, eikä ensin mainittua säännöstä voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen, jossa selvittäjä on määrätty maksukyvyttömyyttä koskevassa päämenettelyssä.
- 40 Kuten julkisasiamies korostaa ratkaisuehdotuksensa 64 kohdassa, tällainen erottelu johtuu siitä, että selvittäjän toimivaltuudet asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä on rajattu alueellisesti, koska mainitun artiklan nojalla kyseisen menettelyn vaikutukset rajoittuvat velallisen omaisuuteen, joka sijaitsee jäsenvaltion alueella mainitun menettelyn aloitushetkellä.

Selvittäjällä täytyy täten olla tällaisessa tapauksessa mahdollisuus nostaa tällaiseen menettelyyn liittyvä takaisinsaantikanne muun jäsenvaltion kuin sen, jossa sekundäärimenettely on aloitettu, tuomioistuimessa, mikäli kyseisen menettelyn kohteena oleva omaisuus on menettelyn aloittamisen jälkeen siirretty toiseen jäsenvaltioon.

- 41 Toiseksi on todettava, ettei asetuksen N:o 1346/2000 25 artiklan 1 kohtaan voida myöskään vedota asetuksen 3 artiklan 1 kohdan sellaisen tulkinnan tueksi, jonka mukaan kansainvälinen toimivalta takaisinsaantikanteissa olisi vaihtoehtoinen.
- 42 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 65 kohdassa, edellä mainittu säännös koskee ainoastaan maksukyvyttömyysmenettelystä välittömästi johtuvan ja siihen läheisesti liittyvän päätöksen, silloinkin kun sen on antanut muu tuomioistuin, tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Tässä säännöksessä vain hyväksytään se mahdollisuus, että sen jäsenvaltion, jossa maksukyvyttömyysmenettely on mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan perusteella aloitettu, tuomioistuimet tutkivat myös tästä menettelystä välittömästi johtuvan kanteen, olipa kyse tuomioistuimesta, joka on aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyn mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan perusteella, tai muusta saman jäsenvaltion alueellisesti ja aineellisesti toimivaltaisesta tuomioistuimesta (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, 26 ja 27 kohta).
- 43 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sen jäsenvaltion, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, tuomioistuimilla oleva toimivalta tutkia maksukyvyttömyyteen perustuva takaisinsaantikanne, joka on nostettu sellaista vastaajaa vastaan, jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa, on yksinomainen.

Toinen, kolmas ja neljäs kysymys

- 44 Koska – toisin kuin ensimmäiseen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee – toisessa, kolmannessa ja neljännessä kysymyksessä oletetaan, että takaisinsaantikanne voidaan nostaa sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jonka alueella vastaajan kotipaikka sijaitsee, näihin kysymyksiin ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maksukyvyttömyysmenettelystä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sen jäsenvaltion, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, tuomioistuimilla oleva toimivalta tutkia maksukyvyttömyyteen perustuva takaisinsaantikanne, joka on nostettu sellaista vastaajaa vastaan, jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa, on yksinomainen.

Allekirjoitukset